

BS/54/2013

**NASTROJE SPOŁECZNE
W KWIETNIU**

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 11 stycznia 2013 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

W kwietniu¹ nastąpiło kolejne pogorszenie ocen kierunku rozwoju sytuacji w kraju, któremu towarzyszy niewielki spadek optymizmu w prognozach ogólnej sytuacji w Polsce w ciągu najbliższego roku. Nieco gorsze niż przed miesiącem są również oceny sytuacji materialnej polskich rodzin i przewidywania w tym zakresie. Krytycznie oceniany jest stan i perspektywy polskiej gospodarki oraz sytuacja polityczna i możliwość jej zmiany.

Nadal dość pesymistycznie postrzegana jest sytuacja na rynku pracy – zarówno w wymiarze szans znalezienia zatrudnienia na lokalnym rynku pracy, jak i poczucia zagrożenia bezrobociem. Nieco lepsze niż w marcu są jednak oceny i prognozy sytuacji w zakładach pracy osób aktywnych zawodowo.

OGÓLNA SYTUACJA W KRAJU

OCENY

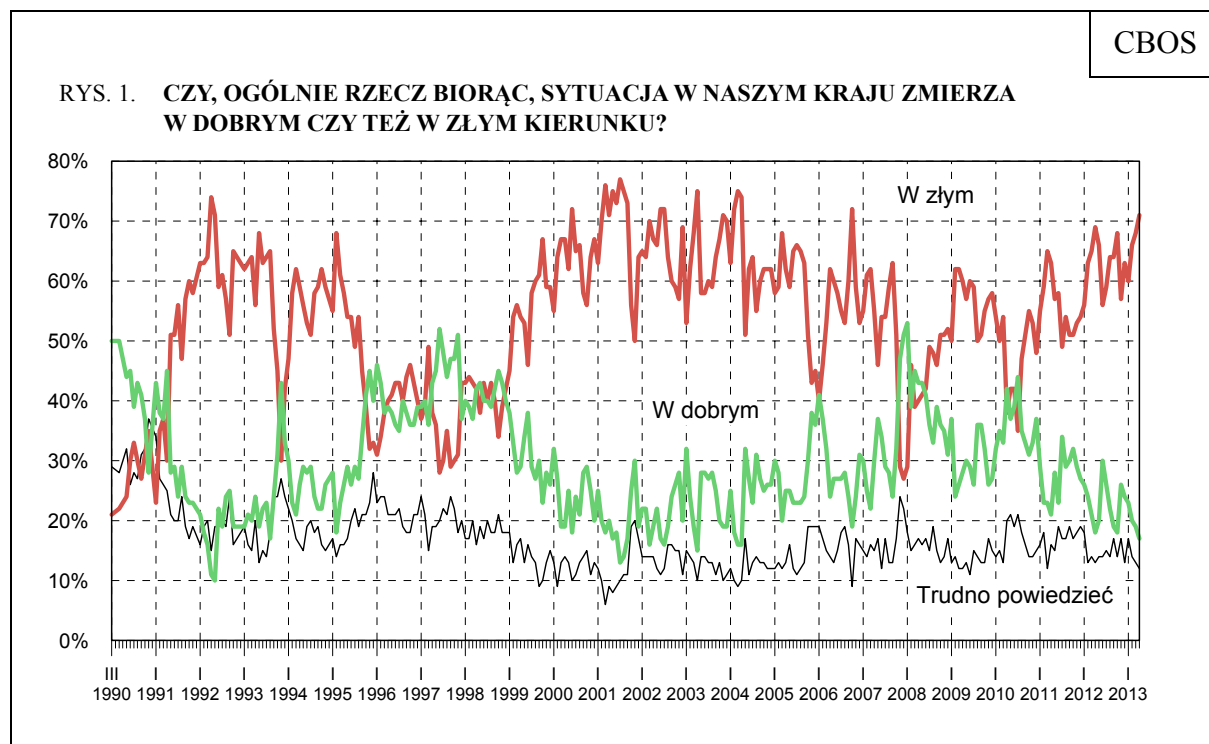
Od sierpnia 2010 roku niezmiennie więcej Polaków uważa, że sytuacja w naszym kraju zmierza w złym kierunku, niż deklaruje zadowolenie z zachodzących przemian. W kwietniu po raz kolejny w tym roku zwiększyła się grupa ankietowanych oceniających, że sytuacja w Polsce zmierza w złym kierunku (od marca wzrost o 3 punkty, do 71%), a zmalała tych, którzy wyrażają przeciwną opinię (od marca spadek o 2 punkty, do 17%). Negatywne oceny rozwoju sytuacji w kraju przeważają we wszystkich analizowanych grupach społeczno-demograficznych, ale szczególnie krytyczni są robotnicy niewykwalifikowani, bezrobotni, badani o najniższych miesięcznych dochodach *per capita* oraz źle oceniający własne warunki materialne. Relatywnie niskim poziomem krytycyzmu wyróżniają się respondenci dobrze oceniający swoją sytuację materialną (zob. tabele ankesowe).

---

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (275) przeprowadzono w dniach 4–10 kwietnia 2013 roku na liczącej 1150 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Tabela 1

Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym czy też w złym kierunku?	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2012								2013				
	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV
	w procentach												
W dobrym	18	20	30	26	22	19	18	26	24	23	20	19	17
W złym	69	66	56	59	64	64	68	57	63	60	66	68	71
Trudno powiedzieć	13	14	14	15	14	17	14	17	13	17	14	13	12

Analizy statystyczne wskazują, iż opinie o kierunku rozwoju sytuacji w kraju w dużym stopniu wiążą się z przekonaniami politycznymi respondentów. Wprawdzie większość – niezależnie od deklarowanych poglądów politycznych – uważa, że sytuacja w naszym kraju zmierza w złym kierunku, ale najmniej krytyczni są badani identyfikujący się z lewicą. Na ocenę kierunku rozwoju sytuacji w Polsce mają także wpływ sympatie partyjne ankietowanych, mierzone deklaracjami poparcia poszczególnych ugrupowań politycznych². Tak jak przed miesiącem zadowolenie z rozwoju sytuacji w kraju przeważa nad niezadowoleniem jedynie w potencjalnym elektoracie PO, jednak nawet w tej grupie jest ono obecnie mniejsze niż w marcu³. Zwolennicy pozostałych ugrupowań, badani o niesprecyzowanych preferencjach partyjnych, a także respondenci niezamierzający

² Zob. komunikat CBOS „Preferencje partyjne w kwietniu”, kwiecień 2013 (oprac. K. Pankowski).

³ Zob. komunikat CBOS „Nastroje społeczne w marcu”, marzec 2013 (oprac. M. Omyła-Rudzka).

uczestniczyć w ewentualnych wyborach oraz niezdecydowani, czy wziąć w nich udział, w większości krytycznie wypowiadają się o kierunku zmian dokonujących się w Polsce. Najbardziej krytyczni są sympatycy PiS.

Tabela 2

Potencjalne elektoraty*	Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym czy też w złym kierunku?		
	W dobrym	W złym	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Platforma Obywatelska	54	36	11
Prawo i Sprawiedliwość	5	86	9
Sojusz Lewicy Demokratycznej**	20	70	10
Polskie Stronnictwo Ludowe**	31	63	6
Niezdecydowani, na kogo głosować	13	68	19
Niezdecydowani, czy głosować	7	81	12
Niezamierzający wziąć udziału w wyborach	8	81	11

* Określone na podstawie deklaracji głosowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych

** Uwaga, niewielka liczebność tego elektoratu w próbie

PRZEWIDYWANIA

Od marca praktycznie nie zmieniły się prognozy rozwoju sytuacji w kraju w ciągu najbliższego roku. Tak samo jak przed miesiącem niemal połowa ankietowanych (46%) nie przewiduje zmian w tym zakresie, dwie piąte (39%) obawia się pogorszenia, a tylko nieliczni respondenci (7%, spadek o 2 punkty) liczą na poprawę. Warto zaznaczyć, iż pogorszenia sytuacji w Polsce obawia się połowa spośród tych, którzy oceniają, że zmierza ona w złym kierunku, a dwie piąte z tej grupy prognozują stabilizację. Wśród osób, które pozytywnie oceniają rozwój sytuacji w kraju, tylko jedna piąta liczy na poprawę, a dwie trzecie nie przewiduje zmian.

Tabela 3

Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce poprawi się, pogorszy czy też się nie zmieni?	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2012								2013				
	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV
	w procentach												
Poprawi się	10	8	13	12	8	8	8	10	9	12	9	9	7
Nie zmieni się	45	43	43	45	44	40	40	47	40	40	43	46	46
Pogorszy się	41	42	36	35	43	46	46	35	45	41	40	39	39
Trudno powiedzieć	4	7	8	8	5	6	6	8	6	7	8	6	8

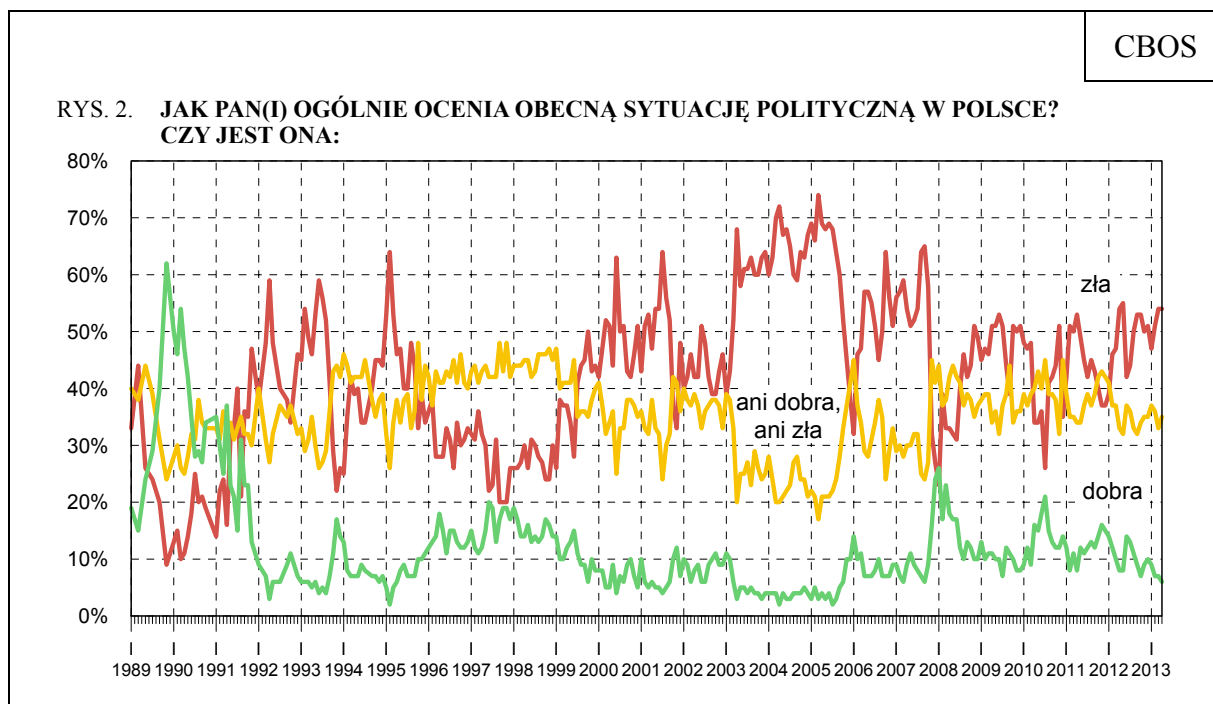
SYTUACJA POLITYCZNA

OCENY

W ciągu ostatniego miesiąca oceny sytuacji politycznej zmieniły się minimalnie – nadal większość respondentów (54%) postrzega ją negatywnie, nieco ponad jedna trzecia (35%, wzrost o 2 punkty) uznaje za przeciętną, a tylko nieliczni (6%, spadek o 1 punkt) oceniają pozytywnie.

Tabela 4

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację polityczną w Polsce? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2012									2013			
	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV
	w procentach												
– dobra	8	8	14	13	11	9	7	9	10	9	7	7	6
– ani dobra, ani zła	33	32	37	36	33	32	34	35	35	37	36	33	35
– zła	54	55	42	44	50	53	53	50	51	47	51	54	54
Trudno powiedzieć	5	5	7	7	6	6	6	6	4	7	6	6	5

Pominięto „trudno powiedzieć”

Krytycyzm w ocenach jakości życia politycznego w Polsce dominuje niemal we wszystkich grupach społeczno-demograficznych. Analizy statystyczne wykazują, iż opinie na ten temat związane są przede wszystkim z poglądami politycznymi badanych. Najgorzej sytuację polityczną w kraju oceniają osoby identyfikujące się z prawicą, a najlepiej – badani

o poglądach lewicowych, choć połowa z nich uważa, że sytuacja polityczna w kraju jest zła (zob. tabele aneksowe). W elektoratach partyjnych – tak jak przed miesiącem – negatywne opinie na ogół wyrażają osoby deklarujące zamiar głosowania na PiS, natomiast zwolennicy PO obecną sytuację polityczną w Polsce najczęściej uznają za przeciętną. Wśród potencjalnych wyborców SLD tyle samo osób uważa, że jest ona zła, co określa ją jako przeciętną. W porównaniu z marcem wzrósł krytycyzm elektoratu PSL, który teraz w większości źle ocenia sytuację polityczną w kraju. Badani o niesprecyzowanych preferencjach partyjnych, respondenci niezamierzający uczestniczyć w potencjalnych wyborach oraz niezdecydowani, czy brać w nich udział, na ogół negatywnie postrzegają sytuację polityczną w Polsce.

Tabela 5

Potencjalne elektoraty*	Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację polityczną w Polsce? Czy jest ona:			
	dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Platforma Obywatelska	20	48	31	2
Prawo i Sprawiedliwość	3	26	71	1
Sojusz Lewicy Demokratycznej**	10	44	44	2
Polskie Stronnictwo Ludowe**	6	30	60	4
Niezdecydowani, na kogo głosować	1	42	50	7
Niezdecydowani, czy głosować	2	42	52	4
Niezamierzający wziąć udziału w wyborach	4	27	61	9

* Określone na podstawie deklaracji głosowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych

** Uwaga, niewielka liczebność tego elektoratu w próbie

PRZEWIDYWANIA

W stosunku do marca w zasadzie nie zmieniły się przewidywania dotyczące sytuacji politycznej w Polsce. Nadal dominuje przekonanie o utrzymaniu *status quo* (57%, spadek o 2 punkty), nieco ponad jedna czwarta badanych (28%, wzrost o 1 punkt) uważa, że w ciągu najbliższego roku jakość życia politycznego w naszym kraju się pogorszy, a tyle samo co przed miesiącem (6%) oczekuje poprawy w tym obszarze.

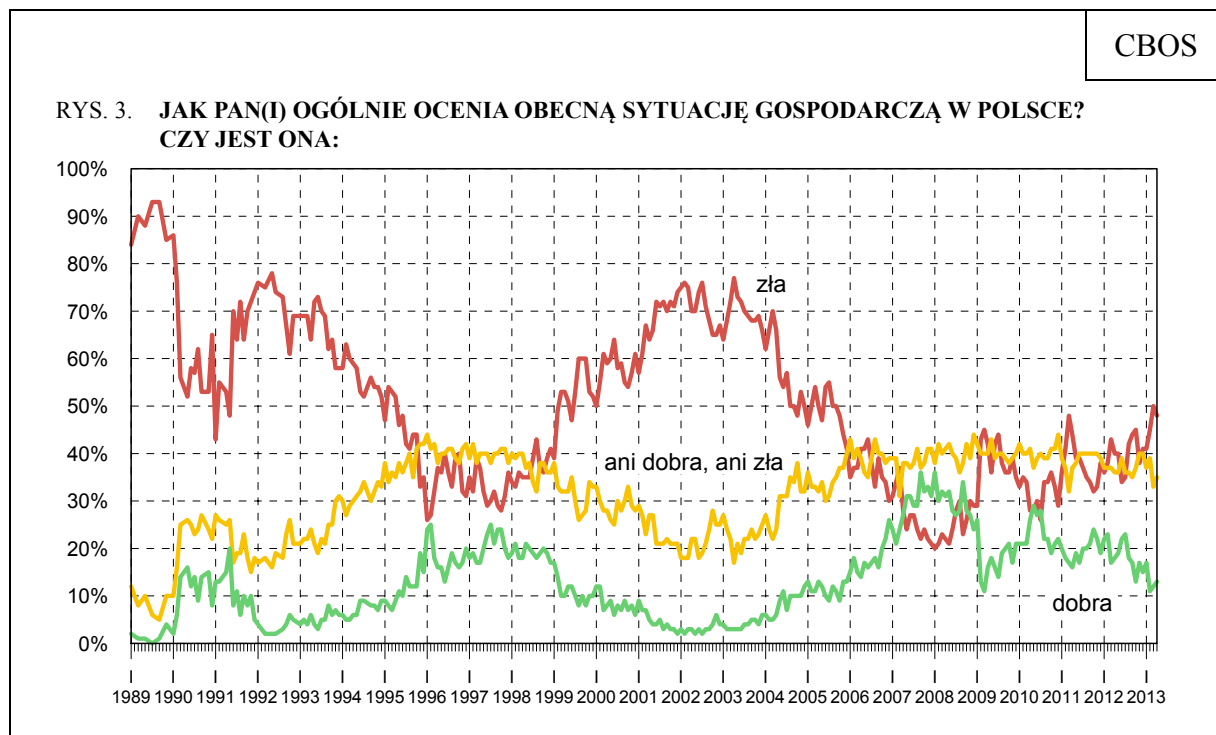
Tabela 6

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja polityczna w Polsce:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2012						2013						
	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV
	w procentach												
– poprawi się	7	7	9	8	8	8	8	10	8	9	8	6	6
– nie zmieni się	55	51	57	59	60	55	53	56	57	56	54	59	57
– pogorszy się	31	32	22	23	25	28	29	24	28	25	27	27	28
Trudno powiedzieć	7	10	12	10	7	9	10	10	7	10	11	8	9

SYTUACJA GOSPODARCZA

OCENY

Oceny sytuacji gospodarczej w kraju są nieco lepsze niż przed miesiącem. Obecnie mniej niż połowa ankietowanych (48%, spadek o 2 punkty) uważa, że jest ona zła, nieco ponad jedna trzecia (35%, wzrost o 2 punkty) – że przeciętna, a 13% (wzrost o 1 punkt) – że dobra.

Pominięto „trudno powiedzieć”

Tabela 7

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację gospodarczą w Polsce? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2012								2013				
	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV
	w procentach												
– dobra	18	19	22	23	18	17	13	17	15	17	11	12	13
– ani dobra, ani zła	36	36	39	36	36	35	37	40	40	37	39	33	35
– zła	40	40	34	35	42	44	45	38	41	41	45	50	48
Trudno powiedzieć	6	5	5	6	4	4	5	5	4	5	5	5	4

Opinie w tej kwestii różnicuje przede wszystkim ocena własnych warunków materialnych – im ona gorsza, tym częstsze są negatywne opinie na temat sytuacji gospodarczej w kraju. Jednak nawet ci, którzy żyją w dobrych warunkach, częściej oceniają ją źle niż dobrze (zob. tabele aneksowe).

PRZEWIDYWANIA

W stosunku do marca nieco pogorszyły się prognozy stanu polskiej gospodarki. Nadal jednak największa grupa respondentów (45%, spadek o 5 punktów) jest zdania, że w najbliższym roku sytuacja gospodarcza w Polsce się nie zmieni, jedna trzecia (34%, wzrost o 3 punkty) obawia się jej pogorszenia, a jedynie co ósmy (12%) liczy na poprawę.

Tabela 8

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja gospodarcza w Polsce:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2012								2013				
	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV
	w procentach												
– poprawi się	14	13	15	14	12	12	11	14	10	14	12	12	12
– nie zmieni się	48	47	47	47	45	41	44	46	46	44	47	50	45
– pogorszy się	31	30	27	29	35	40	38	31	37	33	32	31	34
Trudno powiedzieć	7	10	11	10	8	7	7	9	7	9	9	7	9

WARUNKI ŻYCIA

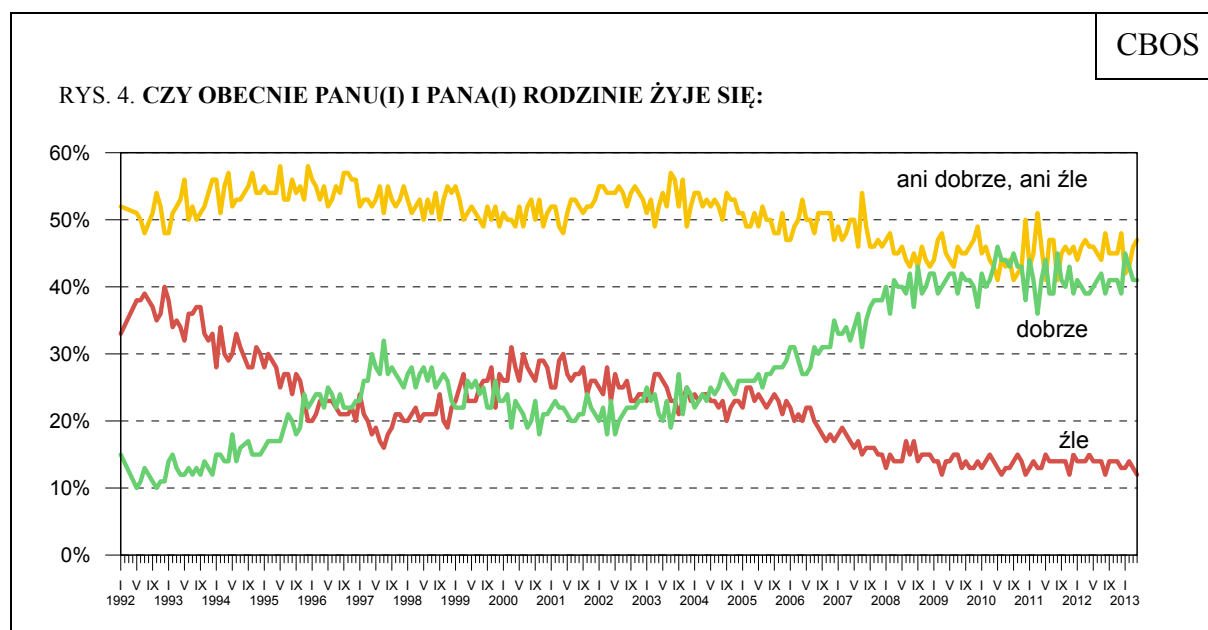
OCENY

Od marca w zasadzie nie zmieniły się oceny **poziomu życia badanych i ich rodzin**. Tyle samo osób co przed miesiącem (41%) twierdzi, że żyje im się dobrze, a minimalnie mniej (12%, spadek o 1 punkt) negatywnie ocenia poziom życia swojej rodziny. W stosunku do stycznia po raz kolejny nieco wzrosła liczba respondentów deklarujących, że żyje im się

przeciętnie (47%). Wielozmiennowe analizy statystyczne⁴ wykazały, że oceny poziomu życia polskich rodzin różnicuje przede wszystkim poziom wykształcenia badanych. Najgorzej jakość życia swoich rodzin postrzegają osoby z wykształceniem podstawowym i zasadniczym zawodowym – większość z nich ocenia, że żyje przeciętnie, a odsetek osób twierdzących, że im i ich rodzinom żyje się źle, jest mniej więcej taki sam jak tych, które żyją dobrze. Wśród osób z wykształceniem średnim tyle samo uznaje poziom życia swoich rodzin za dobry, co uważa, że jest on przeciętny. Najlepiej swój poziom życia oceniają osoby z wyższym wykształceniem – aż dwie trzecie z nich twierdzi, że im i ich rodzinom żyje się dobrze, mniej niż jedna trzecia swój poziom życia określa jako przeciętny, a tylko nieliczni jako zły (zob. tabele aneksowe).

Tabela 9

Czy obecnie Panu(i) i Pana(i) rodzinie żyje się:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2012									2013			
	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV
	w procentach												
– dobrze	39	40	41	42	39	41	41	41	39	45	43	41	41
– ani dobrze, ani źle	46	46	45	44	48	45	45	45	48	42	43	46	47
– źle	15	14	14	14	12	14	14	14	13	13	14	13	12
Trudno powiedzieć	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0

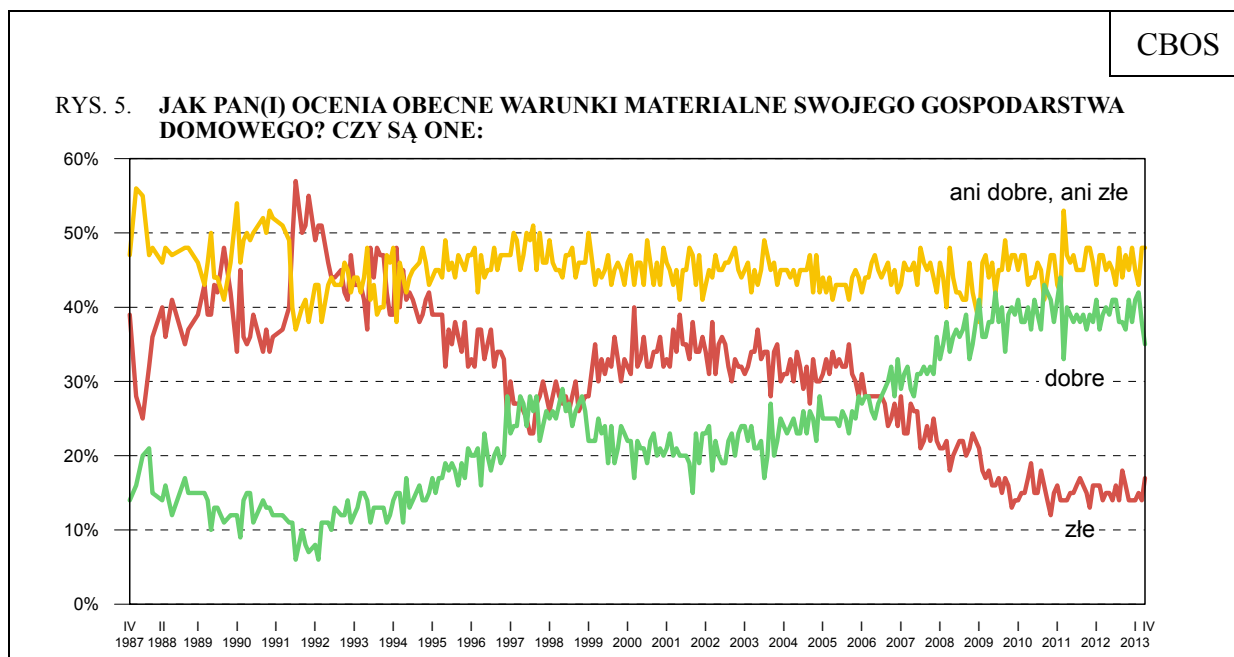
Pominięto „trudno powiedzieć”

⁴ Wykorzystano moduł *IBM SPSS Decision Trees*.

Mimo że oceny poziomu życia i **warunków materialnych gospodarstw domowych** są ze sobą powiązane, to – w porównaniu z marcem – te drugie nieco się pogorszyły. Co prawda nadal najczęściej warunki materialne gospodarstw domowych określane są jako przeciętne (48%), ale nieco zmniejszyła się grupa osób oceniających je pozytywnie (35%, spadek o 3 punkty), a zwiększyła – określających je jako złe (17%, wzrost o 3 punkty).

Tabela 10

Jak Pan(i) ocenia obecne warunki materialne swojego gospodarstwa domowego? Czy są one:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2012								2013				
	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV
	w procentach												
– dobre	40	39	41	41	38	38	37	41	38	41	42	38	35
– ani dobre, ani złe	45	46	45	43	48	44	47	45	48	45	43	48	48
– złe	15	15	14	16	14	18	16	14	14	14	15	14	17

Do marca 1992 roku pytanie brzmiało: „Jak ocenia Pan(i) swoje (rodziny) obecne warunki materialne?“, a środkową kategorią skali było „średnie, przeciętne”

Na tle innych grup społeczno-demograficznych szczególnie źle oceniają własne warunki materialne bezrobotni i renciści, natomiast najlepiej przedstawiciele kadry kierowniczej i specjalistów z wyższym wykształceniem. Oceny warunków materialnych gospodarstw domowych związane są też z poziomem dochodów na osobę w rodzinie. Najgorzej swoje warunki postrzegają badani o miesięcznych dochodach *per capita* do 500 zł, a najlepiej – osiągający dochody powyżej 1500 zł na osobę (zob. tabele aneksowe).

PRZEWIDYWANIA

Przewidywania dotyczące poziomu życia rodzin zmieniły się nieznacznie. Nadal większość ankietowanych (53%, spadek o 3 punkty) prognozuje, że za rok będzie im się żyło tak samo jak obecnie, co piąty (21%, wzrost o 1 punkt) uważa, że nastąpi pogorszenie, a co siódmy (15%) ma nadzieję na poprawę w tym zakresie.

Tabela 11

Jak Pan(i) sądzi, czy za rok Panu(i) i Pana(i) rodzinie będzie się żyło:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2012									2013			
	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV
	w procentach												
– lepiej	16	17	19	17	16	17	15	14	14	20	17	15	15
– tak samo	50	50	51	52	52	48	50	55	52	49	54	56	53
– gorzej	24	23	19	21	23	26	23	21	26	21	20	20	21
Trudno powiedzieć	10	10	11	10	9	9	12	10	8	10	9	9	11

W porównaniu z poprzednim miesiącem znacząco zwiększyła się grupa badanych prognozujących pogorszenie warunków materialnych swojego gospodarstwa domowego (wzrost o 6 punktów, do 23%), a ubyło tych, którzy są przekonani o utrzymaniu *status quo* w tym względzie (spadek o 6 punktów, do 64%). Nie uległ natomiast zmianie odsetek osób przewidujących poprawę swoich warunków materialnych w ciągu najbliższego roku (13%). W porównaniu z marcem największy wzrost pesymizmu w tym zakresie nastąpił wśród mieszkańców miast do 20 tys. ludności, gospodyń domowych oraz pracujących na własny rachunek. Znacząco wzrosły także obawy o materialny byt swoich gospodarstw domowych wśród osób, których miesięczne dochody *per capita* nie przekraczają 750 zł.

Tabela 12

Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku warunki materialne Pana(i) gospodarstwa domowego:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2012									2013			
	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV
	w procentach												
– poprawią się	13	16	16	15	14	14	14	15	16	18	17	13	13
– pozostaną bez zmian	67	60	64	65	64	61	59	62	63	63	63	70	64
– pogorszą się	20	24	20	20	22	25	27	23	21	19	20	17	23

SYTUACJA NA RYNKU PRACY

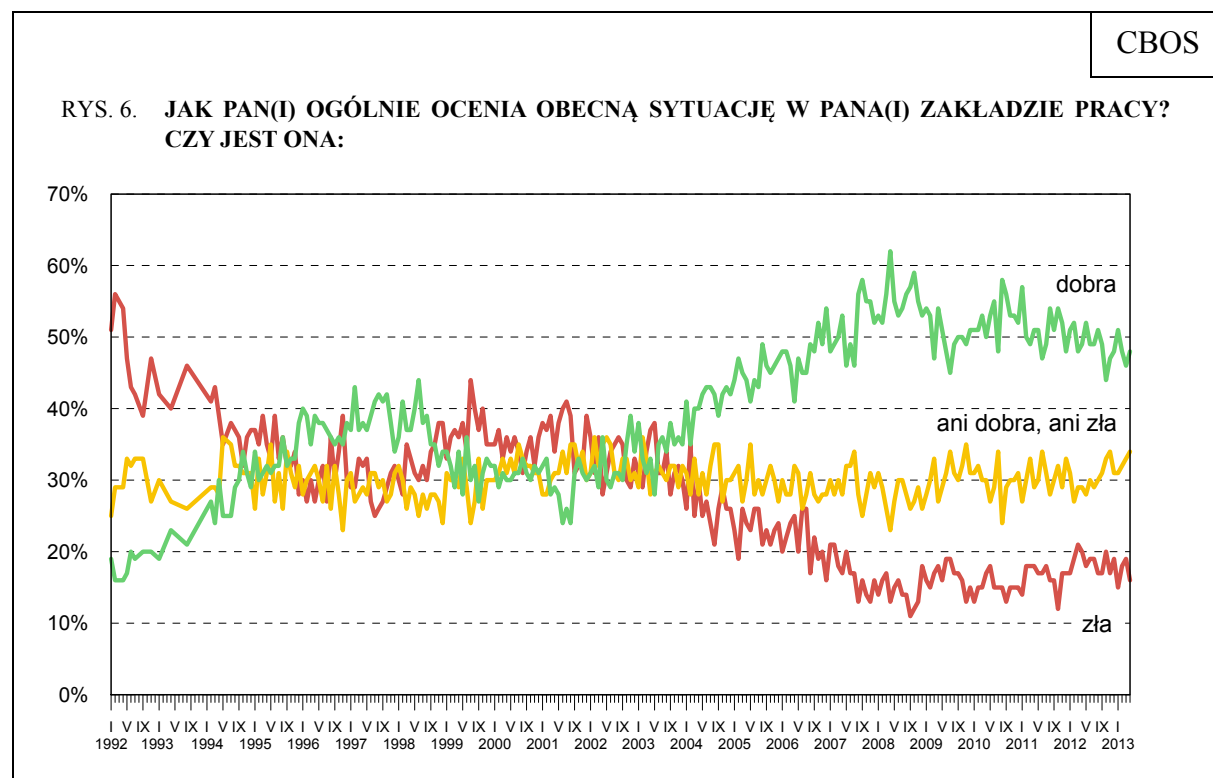
OCENY

W porównaniu z zeszłym miesiącem nieco polepszyły się oceny sytuacji w zakładach pracy. Blisko połowa pracujących (48%, wzrost o 2 punkty) uważa, że jest ona dobra, jedna trzecia (34%, wzrost o 1 punkt) – że przeciętna, a tylko 16% (spadek o 3 punkty) uznaje ją za złą.

Tabela 13

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację w Pana(i) zakładzie pracy? Czy jest ona:	Wskazania respondentów aktywnych zawodowo* według terminów badań												
	2012									2013			
	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV
	N=	519	515	521	483	518	504	513	494	557	622	563	536
	w procentach												
– dobra	49	52	49	49	51	49	44	47	48	51	48	46	48
– ani dobra, ani zła	29	28	30	29	30	31	33	34	31	31	32	33	34
– zła	20	18	19	19	17	17	20	17	19	15	18	19	16
Trudno powiedzieć	2	2	2	3	2	3	3	2	2	3	2	2	2

* Dotyczy osób pracujących, także rolników oraz emerytów i rencistów pracujących w niepełnym wymiarze godzin

Odpowiedzi osób pracujących. Pominięto „trudno powiedzieć”

Tak jak miesiąc temu sytuację w swoich zakładach pracy najlepiej oceniają pracujący w sektorze prywatnym poza rolnictwem. W porównaniu z marcem znacząco poprawiły się natomiast oceny sytuacji w prywatnych gospodarstwach rolnych (zwłaszcza wśród prowadzących je rolników), co w efekcie odbiło się na wspomnianym ogólnym polepszeniu tych ocen wśród pracujących.

PRZEWIDYWANIA

Nieco lepsze niż przed miesiącem są również prognozy rozwoju sytuacji w zakładach pracy. Obecnie tyle samo pracujących liczy na poprawę (17%, wzrost o 3 punkty), co obawia się zmian na gorsze (17%, wzrost o 1 punkt), nadal zaś większość (59%, spadek o 4 punkty) jest zdania, że kondycja ich zakładów pracy się nie zmieni. W porównaniu z marcem najbardziej poprawiły się przewidywania pracujących na własny rachunek poza rolnictwem i rolników indywidualnych. Największe obawy o rozwój sytuacji w swoich zakładach pracy wyrażają zatrudnieni w instytucjach publicznych.

Tabela 14

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja w Pana(i) zakładzie pracy:	Wskazania respondentów aktywnych zawodowo* według terminów badań												
	2012									2013			
	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV
	N=	516	516	522	483	518	502	513	493	558	622	565	536
	w procentach												
– poprawi się	17	18	17	19	17	16	16	17	16	17	14	14	17
– pozostanie bez zmian	59	60	57	56	61	56	54	60	56	57	59	63	59
– pogorszy się	17	16	17	14	16	19	20	16	20	17	19	16	17
Trudno powiedzieć	7	6	9	11	6	9	10	7	8	9	8	7	7

* Dotyczy osób pracujących, także rolników oraz emerytów i rencistów pracujących w niepełnym wymiarze godzin

BEZPIECZEŃSTWO ZATRUDNIENIA I OCENA LOKALNYCH RYNKÓW PRACY

Sytuacja na lokalnych rynkach pracy oceniana jest podobnie jak przed miesiącem. Nieco zmniejszyła się liczba osób uważających, że w ich miejscowości nie można znaleźć żadnej pracy (23%, spadek o 3 punkty), a zarazem przybyło tych, które twierdzą, że trudno jest znaleźć jakiegokolwiek zatrudnienie (47%, wzrost o 3 punkty). Jednocześnie w zasadzie nie zmienił się odsetek respondentów sądzących, że w ich okolicy można znaleźć pracę (26%, spadek o 1 punkt), choć przeważająca większość z nich (25% ogółu) twierdzi, że trudno jest o pracę odpowiednią.

Tabela 15

Jak określił(a)by Pan(i) sytuację na rynku pracy w Pana(i) miejscowości lub okolicy? Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2012								2013				
	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV
	w procentach												
– bez większych problemów można znaleźć odpowiednią pracę	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1
– można wprawdzie znaleźć jakąś pracę, ale trudno jest o pracę odpowiednią	30	30	35	30	33	32	32	30	28	28	25	26	25
– trudno jest znaleźć jakąkolwiek pracę	43	45	42	46	42	44	48	46	46	44	48	44	47
– nie można znaleźć żadnej pracy	21	18	19	18	20	20	15	18	21	22	21	26	23
Trudno powiedzieć	4	5	3	4	3	2	3	4	3	4	4	3	4

Z wielozmiennowych analiz statystycznych⁵ wynika, iż ocena sytuacji na lokalnym rynku pracy związana jest przede wszystkim z wielkością miejscowości zamieszkania. Jedynie respondenci mieszkający w miastach powyżej 500 tys. ludności w większości twierdzą, że w ich mieście lub okolicy można znaleźć pracę, choć nawet oni na ogół przyznają, że trudno jest o pracę odpowiednią. Najtrudniejsza sytuacja w tym zakresie jest na wsi i w miastach do 20 tys. ludności – blisko jedna trzecia ich mieszkańców ocenia, że nie można tam znaleźć żadnej pracy, a niemal połowa twierdzi, że trudno jest znaleźć jakąkolwiek pracę (zob. tabele aneksowe).

Drugi z kolei miesiąc wśród osób aktywnych zawodowo rośnie **poczucie zagrożenia bezrobociem**. Obecnie z możliwością utraty pracy liczy się ponad dwie piąte pracujących (42%, od marca wzrost o 2 punkty), natomiast grupa tych, którzy nie wyrażają takich obaw, praktycznie nie uległa zmianie (56%, spadek o 1 punkt).

Z możliwością utraty obecnej pracy najczęściej liczą się robotnicy, zwłaszcza niewykwalifikowani, z których aż połowa dopuszcza taką możliwość. Najniższy poziom poczucia bezpieczeństwa zatrudnienia jest obecnie w sektorze prywatnym poza rolnictwem. Najbardziej pewni swoich miejsc pracy są natomiast pracujący w prywatnych gospodarstwach rolnych, przede wszystkim prowadzący je rolnicy indywidualni (zob. tabele aneksowe).

⁵ Wykorzystano moduł *IBM SPSS Decision Trees*.

Tabela 16

Czy liczy się Pan(i) z możliwością utraty obecnej pracy (zwolnienia, bankructwa, upadku, likwidacji zakładu, gospodarstwa itp.)?	Wskazania osób aktywnych zawodowo* według terminów badań																									
	2012												2013													
	IV (N=517)	V (N=516)	VI (N=522)	VII (N=483)	VIII (N=518)	IX (N=504)	X (N=514)	XI (N=494)	XII (N=557)	I (N=622)	II (N=565)	III (N=536)	IV (N=580)													
	w procentach																									
Bardzo poważnie się z tym liczę	8	33	9	34	7	37	9	39	6	39	9	42	9	38	6	40	9	36	7	36	10	33	12	40	9	42
Raczej tak	25		25		30		30		33		33		29		34		27		29		23		28		33	
Raczej nie	38		37		34		31		33		31		32		36		35		41		36		33		36	
Nie, to mało prawdopodobne	25	63	25	62	25	59	25	56	24	57	23	54	26	58	22	58	26	61	21	62	27	63	24	57	20	56
Trudno powiedzieć	4	4	4	4	4	4	5	5	4	4	4	4	4	4	2	2	3	3	3	2	4	4	3	3	2	2

* Dotyczy osób zatrudnionych, także rolników oraz emerytów i rencistów pracujących w niepełnym wymiarze godzin

Nastroje społeczne są złe. Po raz kolejny w tym roku zwiększyła się grupa osób oceniających, że sytuacja w kraju zmierza w złym kierunku (obecnie twierdzi tak 71% badanych). Wielozmiennowe analizy statystyczne⁶ wykazują, iż na ocenę kierunku rozwoju sytuacji w Polsce wpływają przede wszystkim opinie o sytuacji gospodarczej oraz sympatie polityczne badanych. Na ogół źle oceniana jest także sytuacja polityczna w kraju i stan polskiej gospodarki. Stosunkowo najlepiej Polacy postrzegają własne warunki materialne i poziom życia swoich rodzin, choć w ciągu ostatniego miesiąca oceny i prognozy warunków materialnych nieco się pogorszyły.

Wiosna przyniosła jedynie niewielką poprawę ocen i prognoz sytuacji w zakładach pracy osób aktywnych zawodowo, na co wpływ miało przede wszystkim polepszenie się nastrojów rolników.

Opracowała
Barbara BADORA

⁶ Wykorzystano moduł *IBM SPSS Decision Trees*.

A N E K S

Tabela 1

		Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym czy też w złym kierunku?			Liczba osób
		W dobrym	W złym	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		17	71	12	1148
Płeć	Mężczyźni	19	70	10	548
	Kobiety	15	73	13	600
Wiek	18-24 lata	18	65	17	138
	25-34	15	78	7	234
	35-44	22	69	9	193
	45-54	16	71	13	191
	55-64	16	75	10	197
	65 lat i więcej	16	69	16	195
Miejsce zamieszkania	Wieś	16	73	11	437
	Miasto do 20 tys.	11	81	8	177
	20-100 tys.	14	73	13	223
	101-500 tys.	18	68	14	178
	501 tys. i więcej mieszk.	31	57	13	133
Wykształcenie	Podstawowe	12	72	15	254
	Zasadnicze zawodowe	15	76	9	283
	Średnie	18	71	11	382
	Wyższe	23	65	11	228
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	27	59	14	120
	Średni personel, technicy	21	70	10	51
	Pracownicy adm.-biurowi	16	71	13	72
	Pracownicy usług	13	79	8	71
	Robotnicy wykwalifikowani	16	75	10	121
	Robotnicy niewykwalifik.	9	87	4	67
	Rolnicy	15	77	8	62
	Pracujący na własny rach.	25	67	8	42
Bierni zawodowo	Renciści	16	72	12	79
	Emeryci	18	69	14	221
	Uczniowie i studenci	21	55	25	81
	Bezrobotni	10	85	5	99
	Gospodynie domowe i inni	9	74	17	61
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	14	75	11	163
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	20	69	11	89
	sekt. pryw. poza rolnict.	22	70	8	270
	prywatnym gosp. rolnym	13	78	10	58
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	11	82	6	176
	501-750	12	76	12	133
	751-1000	14	72	14	166
	1001-1500	20	70	10	192
	Powyżej 1500 zł	31	58	11	200
Ocena własnych war. mater.	Złe	10	81	9	194
	Średnie	9	80	12	548
	Dobre	31	56	13	407
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	17	77	6	64
	Raz w tygodniu	14	73	12	538
	1-2 razy w miesiącu	17	71	12	148
	Kilka razy w roku	18	72	10	287
	W ogóle nie uczestniczy	26	60	14	111
Poglądy polityczne	Lewica	26	63	10	194
	Centrum	20	72	8	419
	Prawica	16	74	10	271
	Trudno powiedzieć	6	74	19	264

Tabela 2

		Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce poprawi się, pogorszy czy też się nie zmieni?				Liczba osób
		Poprawi się	Nie zmieni się	Pogorszy się	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		7	46	39	8	1149
Płeć	Mężczyźni	9	48	38	5	548
	Kobiety	6	44	40	10	601
Wiek	18-24 lata	10	49	39	2	138
	25-34	7	48	37	8	234
	35-44	9	48	41	3	193
	45-54	6	46	43	6	192
	55-64	7	44	43	7	197
	65 lat i więcej	7	41	35	17	195
Miejsce zamieszkania	Wieś	7	48	36	9	437
	Miasto do 20 tys.	6	38	48	8	177
	20-100 tys.	8	45	40	6	223
	101-500 tys.	6	46	43	6	179
	501 tys. i więcej mieszk.	10	50	34	6	133
Wykształcenie	Podstawowe	6	47	34	13	255
	Zasadnicze zawodowe	8	45	43	5	284
	Średnie	7	47	41	6	382
	Wyższe	9	44	40	7	228
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	8	51	35	6	120
	Średni personel, technicy	7	42	41	10	51
	Pracownicy adm.-biurowi	11	48	32	9	72
	Pracownicy usług	3	43	53	1	71
	Robotnicy wykwalifikowani	6	47	43	3	121
	Robotnicy niewykwalifik.	7	40	44	8	67
	Rolnicy Pracujący na własny rach.	8 16	52 48	36 35	4 1	63 43
Bierni zawodowo	Renciści	7	46	39	7	79
	Emeryci	6	41	37	16	221
	Uczniowie i studenci	11	57	32		81
	Bezrobotni	5	43	47	5	99
	Gospodynie domowe i inni	7	42	39	13	61
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	3	47	44	6	163
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	9	48	39	5	89
	sekt. pryw. poza rolnict.	9	49	38	5	269
	prywatnym gosp. rolnym	9	50	37	4	60
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	4	47	45	4	176
	501-750	10	42	43	4	134
	751-1000	10	43	39	8	166
	1001-1500	6	48	38	8	194
	Powyżej 1500 zł	10	54	31	6	200
Ocena własnych war. mater.	Złe	4	38	47	11	194
	Średnie	5	43	45	7	548
	Dobre	12	53	29	6	407
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	3	40	46	12	64
	Raz w tygodniu	7	45	41	7	537
	1-2 razy w miesiącu	7	44	38	11	149
	Kilka razy w roku	6	50	38	6	289
	W ogóle nie uczestniczy	15	45	35	5	111
Poglądy polityczne	Lewica	8	48	39	5	194
	Centrum	9	50	35	6	421
	Prawica	6	46	45	3	271
	Trudno powiedzieć	5	38	40	17	264

Tabela 3

		Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację polityczną w Polsce? Czy jest ona:				Liczba osób
		dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		6	35	54	5	1150
Płeć	Mężczyźni	7	33	57	3	549
	Kobiety	5	37	52	6	601
Wiek	18-24 lata	5	36	57	2	138
	25-34	6	38	53	3	234
	35-44	8	36	55	1	193
	45-54	5	38	54	3	193
	55-64	4	30	56	10	197
	65 lat i więcej	5	31	53	10	195
Miejsce zamieszkania	Wieś	4	34	57	5	438
	Miasto do 20 tys.	5	36	54	5	177
	20-100 tys.	7	36	52	5	223
	101-500 tys.	6	33	56	5	179
	501 tys. i więcej mieszk.	11	39	47	2	133
Wykształcenie	Podstawowe	4	31	55	10	255
	Zasadnicze zawodowe	4	32	58	6	284
	Średnie	6	36	55	3	382
	Wyższe	9	41	48	2	228
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	12	42	44	2	120
	Średni personel, technicy	8	45	43	3	51
	Pracownicy adm.-biurowi	3	29	63	4	72
	Pracownicy usług	5	33	60	3	71
	Robotnicy wykwalifikowani	5	39	54	2	121
	Robotnicy niewykwalifik.	2	33	59	5	67
	Rolnicy	6	42	51	2	63
Pracujący na własny rach.	10	35	49	7	43	
Bierni zawodowo	Renciści	5	16	64	14	79
	Emeryci	5	32	54	9	221
	Uczniowie i studenci	6	34	59	1	81
	Bezrobotni	5	36	58	1	99
	Gospodynie domowe i inni	2	43	49	7	61
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	7	39	52	1	163
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	1	33	61	4	89
	sekt. pryw. poza rolnict.	8	38	52	2	270
	prywatnym gosp. rolnym	6	45	49		60
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	4	36	57	4	176
	501-750	2	35	59	4	134
	751-1000	5	34	55	7	166
	1001-1500	6	39	51	4	194
	Powyżej 1500 zł	11	40	47	2	200
Ocena własnych war. mater.	Złe	5	24	63	8	194
	Średnie	2	34	58	6	549
	Dobre	11	41	45	2	407
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	2	20	69	10	64
	Raz w tygodniu	5	39	51	5	538
	1-2 razy w miesiącu	5	35	55	5	149
	Kilka razy w roku	7	33	55	5	289
	W ogóle nie uczestniczy	10	29	57	3	111
Poglądy polityczne	Lewica	12	37	50	2	194
	Centrum	5	40	52	3	422
	Prawica	5	31	62	2	271
	Trudno powiedzieć	3	30	53	13	264

Tabela 4

		Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację gospodarczą w Polsce? Czy jest ona:				Liczba osób
		dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		13	35	48	4	1150
Płeć	Mężczyźni	15	37	46	2	549
	Kobiety	12	33	49	6	601
Wiek	18-24 lata	17	44	36	3	138
	25-34	13	42	43	3	234
	35-44	17	32	49	2	193
	45-54	13	34	52	1	193
	55-64	9	30	57	5	197
	65 lat i więcej	13	28	47	12	195
Miejsce zamieszkania	Wieś	12	34	49	5	438
	Miasto do 20 tys.	9	37	52	2	177
	20-100 tys.	14	31	50	6	223
	101-500 tys.	13	36	47	4	179
	501 tys. i więcej mieszk.	23	39	37	2	133
Wykształcenie	Podstawowe	15	27	48	10	255
	Zasadnicze zawodowe	7	37	51	5	284
	Średnie	12	36	51	2	382
	Wyższe	21	40	39	1	228
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	27	36	35	2	120
	Średni personel, technicy	18	41	40	1	51
	Pracownicy adm.-biurowi	8	35	54	4	72
	Pracownicy usług	14	35	50	2	71
	Robotnicy wykwalifikowani	13	35	51	1	121
	Robotnicy niewykwalifik.	12	34	51	3	67
	Rolnicy	15	47	38		63
	Pracujący na własny rach.	6	34	56	4	43
Bierni zawodowo	Renciści	13	19	60	9	79
	Emeryci	9	31	49	11	221
	Uczniowie i studenci	20	45	33	2	81
	Bezrobotni	9	37	54		99
	Gospodynie domowe i inni	10	32	54	5	61
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	13	33	53	1	163
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	17	46	32	4	89
	sekt. pryw. poza rolnict.	15	38	45	2	270
	prywatnym gosp. rolnym	10	50	40		60
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	10	28	59	4	176
	501-750	9	39	47	5	134
	751-1000	15	33	46	6	166
	1001-1500	12	37	46	4	194
	Powyżej 1500 zł	22	40	36	2	200
Ocena własnych war. mater.	Złe	9	23	61	7	194
	Średnie	6	35	54	5	549
	Dobre	24	40	33	2	407
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	12	22	61	4	64
	Raz w tygodniu	13	37	47	3	538
	1-2 razy w miesiącu	14	36	45	5	149
	Kilka razy w roku	12	34	48	5	289
	W ogóle nie uczestniczy	17	31	47	5	111
Poglądy polityczne	Lewica	15	39	44	3	194
	Centrum	15	37	45	3	422
	Prawica	15	30	54	1	271
	Trudno powiedzieć	7	33	49	11	264

Tabela 5

		Czy obecnie Panu(i) i Pana(i) rodzinie żyje się:				Liczba osób
		dobrze	ani dobrze, ani źle	źle	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		41	47	12	0	1149
Płeć	Mężczyźni	39	48	12	1	548
	Kobiety	42	46	12	0	601
Wiek	18-24 lata	62	33	4	1	138
	25-34	60	34	4	1	234
	35-44	43	47	10		193
	45-54	33	49	18		192
	55-64	24	57	19	0	197
	65 lat i więcej	24	58	18	0	195
Miejsce zamieszkania	Wieś	36	50	14	0	438
	Miasto do 20 tys.	42	50	9		177
	20-100 tys.	40	45	14	1	223
	101-500 tys.	45	41	14		178
	501 tys. i więcej mieszk.	51	44	4	2	133
Wykształcenie	Podstawowe	25	54	21	0	254
	Zasadnicze zawodowe	27	55	19		284
	Średnie	46	46	7	1	382
	Wyższe	67	31	3		228
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	69	29	2		120
	Średni personel, technicy	51	43	4	2	51
	Pracownicy adm.-biurowi	53	43	4		72
	Pracownicy usług	44	46	9	2	71
	Robotnicy wykwalifikowani	40	54	5		121
	Robotnicy niewykwalifik.	40	51	9		67
	Rolnicy	44	43	12		63
Pracujący na własny rach.	51	44	4		43	
Bierni zawodowo	Renciści	13	50	36		79
	Emeryci	25	59	15	1	221
	Uczniowie i studenci	64	30	5	2	81
	Bezrobotni	26	46	29		98
	Gospodynie domowe i inni	33	49	17		61
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	55	42	4		163
	spółce właścicieli prywatnych i państwa				3	88
	sekt. pryw. poza rolnict.	51	45	3		270
	prywatnym gosp. rolnym	44	43	13		60
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	29	49	22		176
	501-750	35	48	17		133
	751-1000	34	54	11	0	166
	1001-1500	45	50	5	1	194
	Powyżej 1500 zł	67	30	3		200
Ocena własnych war. mater.	Źłe	10	36	53		194
	Średnie	21	72	6	1	548
	Dobre	82	17	1		407
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	39	46	15		64
	Raz w tygodniu	39	50	10	0	538
	1-2 razy w miesiącu	41	46	13	1	149
	Kilka razy w roku	41	44	14	0	289
	W ogóle nie uczestniczy	46	38	16	1	110
Poglądy polityczne	Lewica	44	48	8		194
	Centrum	43	47	10	0	422
	Prawica	41	46	12	1	271
	Trudno powiedzieć	35	45	20	1	263

Tabela 6

		Jak Pan(i) ocenia obecne warunki materialne swojego gospodarstwa domowego? Czy są one:			Liczba osób
		złe	ani dobre, ani złe	dobre	
		%	%	%	
Ogółem		17	48	35	1150
Płeć	Mężczyźni	18	47	35	549
	Kobiety	16	48	36	601
Wiek	18-24 lata	7	48	45	138
	25-34	13	40	47	234
	35-44	14	46	40	193
	45-54	21	46	33	193
	55-64	22	51	27	197
	65 lat i więcej	22	57	21	195
Miejsce zamieszkania	Wieś	19	49	32	438
	Miasto do 20 tys.	14	52	34	177
	20-100 tys.	17	49	33	223
	101-500 tys.	20	41	39	179
	501 tys. i więcej mieszk.	9	43	48	133
Wykształcenie	Podstawowe	29	51	20	255
	Zasadnicze zawodowe	20	55	25	284
	Średnie	11	50	39	382
	Wyższe	9	32	59	228
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	7	33	60	120
	Średni personel, technicy	4	48	48	51
	Pracownicy adm.-biurowi	12	43	46	72
	Pracownicy usług	11	55	34	71
	Robotnicy wykwalifikowani	13	58	29	121
	Robotnicy niewykwalifik.	19	53	28	67
	Rolnicy	17	32	50	63
Pracujący na własny rach.	10	39	52	43	
Bierni zawodowo	Renciści	35	50	15	79
	Emeryci	20	56	24	221
	Uczniowie i studenci	3	45	52	81
	Bezrobotni	37	39	24	99
	Gospodynie domowe i inni	22	55	23	61
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	10	45	45	163
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	12	43	45	89
	sekt. pryw. poza rolnict.	9	49	42	270
	prywatnym gosp. rolnym	16	36	48	60
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	33	47	20	176
	501-750	24	49	28	134
	751-1000	18	52	30	166
	1001-1500	9	58	33	194
	Powyżej 1500 zł	4	29	67	200
Ocena własnych war. mater.	Złe	100			194
	Średnie		100		549
	Dobre			100	407
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	16	48	36	64
	Raz w tygodniu	14	52	33	538
	1-2 razy w miesiącu	21	39	40	149
	Kilka razy w roku	19	45	36	289
	W ogóle nie uczestniczy	19	43	38	111
Poglądy polityczne	Lewica	11	51	38	194
	Centrum	14	46	40	422
	Prawica	18	47	36	271
	Trudno powiedzieć	25	49	26	264

Tabela 7

		Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku warunki materialne Pana(i) gospodarstwa domowego:			Liczba osób
		pogorszą się	pozostaną bez zmian	poprawią się	
		%	%	%	
Ogółem		23	64	13	1150
Płeć	Mężczyźni	22	64	14	549
	Kobiety	25	63	12	601
Wiek	18-24 lata	15	61	25	138
	25-34	14	66	20	234
	35-44	23	64	14	193
	45-54	25	67	8	193
	55-64	30	62	8	197
	65 lat i więcej	33	61	6	195
Miejsce zamieszkania	Wieś	22	66	12	438
	Miasto do 20 tys.	26	64	10	177
	20-100 tys.	24	67	9	223
	101-500 tys.	29	56	15	179
	501 tys. i więcej mieszk.	16	60	24	133
Wykształcenie	Podstawowe	28	60	12	255
	Zasadnicze zawodowe	26	66	8	284
	Średnie	21	65	14	382
	Wyższe	18	63	19	228
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	19	63	17	120
	Średni personel, technicy	16	74	10	51
	Pracownicy adm.-biurowi	23	61	16	72
	Pracownicy usług	19	66	15	71
	Robotnicy wykwalifikowani	25	68	8	121
	Robotnicy niewykwalifik.	20	69	11	67
	Rolnicy	16	73	10	63
Pracujący na własny rach.	20	57	24	43	
Bierni zawodowo	Renciści	38	55	7	79
	Emeryci	31	63	6	221
	Uczniowie i studenci	14	58	28	81
	Bezrobotni	19	64	18	99
	Gospodynie domowe i inni	28	59	13	61
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	25	66	9	163
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	23	67	11	89
	sekt. pryw. poza rolnict.	16	66	19	270
	prywatnym gosp. rolnym	15	75	10	60
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	33	60	7	176
	501-750	31	57	12	134
	751-1000	22	67	11	166
	1001-1500	24	63	13	194
	Powyżej 1500 zł	15	66	19	200
Ocena własnych war. mater.	Złe	49	43	8	194
	Średnie	23	66	11	549
	Dobre	11	70	19	407
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	29	56	15	64
	Raz w tygodniu	23	65	12	538
	1-2 razy w miesiącu	26	68	6	149
	Kilka razy w roku	22	61	18	289
	W ogóle nie uczestniczy	22	63	15	111
Poglądy polityczne	Lewica	20	63	17	194
	Centrum	20	66	14	422
	Prawica	27	59	14	271
	Trudno powiedzieć	27	66	7	264

Tabela 8

		Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację w Pana(i) zakładzie pracy? Czy jest ona:				Liczba osób
		dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		48	34	16	2	577
Płeć	Mężczyźni	50	36	13	1	294
	Kobiety	46	31	20	2	284
Wiek	18-24 lata	64	32	5		48
	25-34	56	32	10	2	181
	35-44	48	36	15	1	147
	45-54	36	36	27	1	128
	55-64	39	33	26	2	67
	65 lat i więcej	37	25	17	21	6
Miejsce zamieszkania	Wieś	46	35	19	1	194
	Miasto do 20 tys.	51	36	11	2	87
	20-100 tys.	53	30	17	1	111
	101-500 tys.	50	31	16	3	94
	501 tys. i więcej mieszk.	42	38	17	3	91
Wykształcenie	Podstawowe	54	23	20	3	49
	Zasadnicze zawodowe	35	40	22	3	132
	Średnie	47	36	15	1	212
	Wyższe	56	30	13	1	185
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	59	27	14		119
	Średni personel, technicy	58	29	14		48
	Pracownicy adm.-biurowi	45	30	19	6	68
	Pracownicy usług	52	34	15		64
	Robotnicy wykwalifikowani	40	38	19	3	110
	Robotnicy niewykwalifik.	48	41	9	3	59
	Rolnicy	40	32	28		51
Pracujący na własny rach.	34	46	20		40	
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	45	39	14	2	163
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	50	30	19	1	88
	sekt. pryw. poza rolnict.	51	33	14	2	268
	prywatnym gosp. rolnym	41	28	30	1	58
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	41	35	20	3	75
	501-750	51	31	16	1	56
	751-1000	41	41	17	1	78
	1001-1500	54	33	10	2	95
	Powyżej 1500 zł	54	30	16	0	142
Ocena własnych war. mater.	Złe	21	43	31	5	60
	Średnie	37	41	21	2	263
	Dobre	66	25	9	1	254
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	48	29	20	2	32
	Raz w tygodniu	49	31	18	2	253
	1-2 razy w miesiącu	53	36	10	1	67
	Kilka razy w roku	45	37	16	1	173
	W ogóle nie uczestniczy	43	37	18	2	53
Poglądy polityczne	Lewica	49	29	22		104
	Centrum	54	31	13	1	236
	Prawica	40	40	18	2	133
	Trudno powiedzieć	44	36	16	3	103

Tabela 9

		Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja w Pana(i) zakładzie pracy:				Liczba osób
		poprawi się	pozostanie bez zmian	pogorszy się	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		17	59	17	7	579
Płeć	Mężczyźni	18	62	12	8	295
	Kobiety	15	57	22	5	284
Wiek	18-24 lata	16	67	7	10	49
	25-34	19	58	17	5	181
	35-44	19	57	18	5	147
	45-54	12	60	19	9	129
	55-64	11	64	18	6	67
	65 lat i więcej	35	27	17	21	6
Miejsce zamieszkania	Wieś	14	59	17	9	195
	Miasto do 20 tys.	15	60	15	9	87
	20-100 tys.	16	64	15	5	111
	101-500 tys.	19	58	19	3	95
	501 tys. i więcej mieszk.	23	55	20	2	91
Wykształcenie	Podstawowe	13	69	7	12	50
	Zasadnicze zawodowe	17	57	17	9	132
	Średnie	16	58	19	7	212
	Wyższe	18	60	19	3	185
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	19	60	20	1	119
	Średni personel, technicy	11	57	20	12	48
	Pracownicy adm.-biurowi	18	57	20	5	68
	Pracownicy usług	12	58	26	4	64
	Robotnicy wykwalifikowani	13	64	12	11	110
	Robotnicy niewykwalifik.	16	54	19	11	59
	Rolnicy	13	70	14	4	52
Pracujący na własny rach.	38	44	11	7	40	
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	11	59	23	6	163
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	16	61	19	4	88
	sekt. pryw. poza rolnict.	22	56	14	8	269
	prywatnym gosp. rolnym	11	71	12	6	60
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	14	55	20	11	75
	501-750	6	70	19	4	56
	751-1000	12	63	18	7	78
	1001-1500	21	66	8	4	95
	Powyżej 1500 zł	23	54	19	3	143
Ocena własnych war. mater.	Złe	6	57	31	5	60
	Średnie	12	59	20	9	263
	Dobre	24	60	12	4	256
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	8	60	28	5	32
	Raz w tygodniu	15	61	16	9	255
	1-2 razy w miesiącu	18	65	16	1	67
	Kilka razy w roku	23	54	16	7	173
	W ogóle nie uczestniczy	12	65	22	2	53
Poglądy polityczne	Lewica	22	51	19	8	104
	Centrum	22	60	13	5	237
	Prawica	13	61	18	7	134
	Trudno powiedzieć	5	63	23	8	103

Tabela 10

		Jak określił(a)by Pan(i) sytuację na rynku pracy w Pana(i) miejscowości lub w okolicy? Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie:					Liczba osób
		bez większych problemów można znaleźć odpowiednią pracę	można wprawdzie znaleźć jakąś pracę, ale trudno jest o pracę odpowiednią	trudno jest znaleźć jakąkolwiek pracę	nie można znaleźć żadnej pracy	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	%	
Ogółem		1	25	47	23	4	1150
Płeć	Mężczyźni	1	29	44	21	4	549
	Kobiety	1	22	49	25	3	601
Wiek	18-24 lata	1	32	51	12	4	138
	25-34	0	38	49	11	2	234
	35-44	3	30	43	20	4	193
	45-54	1	24	47	25	3	193
	55-64	1	15	48	34	3	197
	65 lat i więcej	0	12	45	34	8	195
Miejsce zamieszkania	Wieś		18	48	31	3	438
	Miasto do 20 tys.		16	50	32	2	177
	20-100 tys.	1	23	51	21	5	223
	101-500 tys.	2	36	48	10	3	179
	501 tys. i więcej mieszk.	5	50	30	5	9	133
Wykształcenie	Podstawowe	0	15	45	34	6	255
	Zasadnicze zawodowe	1	18	51	28	2	284
	Średnie	0	28	48	20	4	382
	Wyższe	3	41	42	10	3	228
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	6	40	38	10	5	120
	Średni personel, technicy		32	59	5	4	51
	Pracownicy adm.-biurowi		43	42	15		72
	Pracownicy usług		31	52	17		71
	Robotnicy wykwalifikowani	1	21	56	21	1	121
	Robotnicy niewykwalifik.		26	41	29	5	67
	Rolnicy		15	55	31		63
	Pracujący na własny rach.		42	29	22	7	43
Bierni zawodowo	Renciści	1	15	41	39	5	79
	Emeryci	0	12	48	33	7	221
	Uczniowie i studenci	1	41	42	11	5	81
	Bezrobotni		19	56	24	1	99
	Gospodynie domowe i inni		22	46	24	8	61
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	1	26	53	18	2	163
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	4	40	40	15	2	89
	sekt. pryw. poza rolnict.	1	36	45	15	4	270
	prywatnym gosp. rolnym		19	49	31	1	60
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	1	13	55	31	1	176
	501-750		22	50	26	1	134
	751-1000		26	51	22	1	166
	1001-1500	1	26	46	23	4	194
	Powyżej 1500 zł	3	42	36	12	7	200
Ocena własnych war. mater.	Złe		15	45	37	4	194
	Średnie	0	22	49	25	3	549
	Dobre	2	35	45	14	4	407
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	2	27	48	20	1	64
	Raz w tygodniu	0	23	49	25	3	538
	1-2 razy w miesiącu	2	22	47	25	4	149
	Kilka razy w roku	1	29	45	19	5	289
	W ogóle nie uczestniczy	2	32	42	19	5	111
Poglądy polityczne	Lewica	2	30	45	19	4	194
	Centrum	1	28	46	23	2	422
	Prawica	1	26	45	25	3	271
	Trudno powiedzieć	1	17	52	24	6	264

Tabela 11

		Czy liczy się Pan(i) z możliwością utraty obecnej pracy (zwolnienia, bankructwa, upadku, likwidacji zakładu, gospodarstwa itp.)?			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		42	56	2	580
Płeć	Mężczyźni	41	56	2	296
	Kobiety	42	55	2	284
Wiek	18-24 lata	41	55	4	49
	25-34	43	56	1	181
	35-44	41	56	4	147
	45-54	42	55	2	130
	55-64	42	57	1	67
	65 lat i więcej	41	48	11	6
Miejsce zamieszkania	Wieś	42	57	1	195
	Miasto do 20 tys.	47	49	5	87
	20-100 tys.	38	60	2	111
	101-500 tys.	34	61	4	95
	501 tys. i więcej mieszk.	49	50	1	91
Wykształcenie	Podstawowe	46	54		50
	Zasadnicze zawodowe	40	56	4	132
	Średnie	44	53	2	212
	Wyższe	39	59	2	186
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	42	56	2	119
	Średni personel, technicy	34	62	4	48
	Pracownicy adm.-biurowi	42	57	1	68
	Pracownicy usług	38	60	1	64
	Robotnicy wykwalifikowani	51	47	3	110
	Robotnicy niewykwalifik.	57	42	1	59
	Rolnicy	15	85		52
Pracujący na własny rach.	40	56	4	41	
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	42	56	2	163
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	46	53	1	88
	sekt. pryw. poza rolnict.	47	50	3	270
	prywatnym gosp. rolnym	14	85	1	60
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	58	42		75
	501-750	48	51	1	56
	751-1000	39	60	1	78
	1001-1500	41	58	1	95
	Powyżej 1500 zł	35	60	5	143
Ocena własnych war. mater.	Złe	49	48	3	61
	Średnie	48	50	2	263
	Dobre	33	64	3	256
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	50	48	2	32
	Raz w tygodniu	45	52	3	255
	1-2 razy w miesiącu	40	60		67
	Kilka razy w roku	36	63	2	174
	W ogóle nie uczestniczy	45	52	3	53
Poglądy polityczne	Lewica	46	53	2	104
	Centrum	39	59	1	238
	Prawica	44	53	3	134
	Trudno powiedzieć	40	56	4	103